

283.

Przekład.**Traktat Koncyljacyjny i Arbitrażowy**

między Polską a Czechosłowacją, podpisany
w Warszawie dnia 23 kwietnia 1925 r.

(Ratyfikowany zgodnie z ustawą z dnia 30 lipca
1925 r. — Dz. U. R. P. № 89 poz. 625).

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

MY, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem
wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia dwudziestego trzeciego kwietnia tysiąc
dziewięćset dwudziestego piątego roku podpisany
został w Warszawie pomiędzy Polską a Czechosłowacją
Traktat Koncyljacyjny i Arbitrażowy o następującem
brzmieniu dosłownem:

**Traktat Koncyljacyjny i Arbitrażowy pomiędzy
Polską a Czechosłowacją.**

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
i PREZYDENT REPUBLIKI CZESKOSŁOWACKIEJ

ożywieni pragnieniem rozwinięcia łączących oba
kraje stosunków przyjaznych,

kierując się zasadami Rezolucji Zgromadzenia
Ligi Narodów z dnia 22 września 1922 r., dotyczącej
ustanowienia pomiędzy Państwami Komisji Koncyljacyjnych,

i pragnąc uświęcić zasadę arbitrażu obowiązkowego
w ich stosunkach wzajemnych przez układ ogólny,
przewidziany w artykule 21 Paktu Ligi Narodów,

postanowili zawrzeć Traktat Koncyljacyjny i Arbitrażowy
i w tym celu mianowali Swymi Pełnomocnikami, a mianowicie:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej:

p. Aleksandra Skrzyńskiego, doktora praw, Ministra
Spraw Zagranicznych,

Prezydent Republiki Czeskosłowackiej:

p. Edwarda Beneša, doktora praw, Ministra Spraw
Zagranicznych,

którzy, po okazaniu sobie swych pełnomocnictw,
uznanych za dobre i w należytej formie wystawione,
zgodzili się na następujące postanowienia:

Artykuł 1.

Wysokie Umawiające się Strony zobowiązują się
poddawać procedurze koncyljacyjnej lub procedurze
arbitrażowej wszelkie spory, któreby mogły powstać
między Niemi, a których we właściwym czasie nie
udałoby się załatwić na drodze dyplomatycznej.

Traktat niniejszy nie będzie się stosował do sporów,
dla których rozstrzygnięcia specjalne postępowanie
jest lub będzie przewidziane przez inne

Traité de Convention et D'Arbitrage

entre la Pologne et la Tchecoslovaquie, signé
à Varsovie le 23 avril 1925.

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE

NOUS, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,

PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,

à tous ceux, qui ces présentes Lettres verront, Salut;

Un Traité de Conciliation et d'Arbitrage entre
la Pologne et la Tchecoslovaquie ayant été signé
le vingt trois avril mil neuf cent vingt cinq, Traité
dont la teneur suit:

**Traité de conciliation et d'arbitrage entre la
Pologne et la Tchecoslovaquie.**

LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE
ET LE PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE TCHÉCO-SLOVAQUE

animés du désir de développer les relations
amicales qui unissent les deux Pays,

s'inspirant des principes de la Résolution de
l'Assemblée de la Société des Nations en date du
22 Septembre 1922, relative à l'institution des
Commissions de Conciliation entre États,

et désirant consacrer le principe de l'arbitrage
obligatoire dans leurs rapports réciproques par un
accord général visé à l'article 21 du Pacte de la
Société des Nations,

ont résolu de conclure un Traité de Conciliation
et d'Arbitrage et ont nommé à cet effet pour Leurs
Plénipotentiaires, savoir:

Le Président de la République de Pologne:

Mr. Aleksander Skrzyński, docteur en droit,
Ministre des Affaires Étrangères.

Le Président de la République Tchecoslovaque:

Mr. Edouard Beneš, docteur en droit, Ministre
des Affaires Étrangères,

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins
pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus
des dispositions suivantes:

Article premier.

Les Hautes Parties Contractantes s'engagent
à soumettre à la procédure de conciliation ou à la
procédure d'arbitrage tous les différends qui
viendraient à s'élever entre Elles et qui n'auraient pu être
résolus par la voie diplomatique dans un délai
raisonnable.

Le présent Traité ne s'appliquera pas aux différends
pour la solution desquels une procédure spéciale est
ou sera prescrite par d'autres conventions

układy, zawarte przez Strony Umawiające się. Nic wszakże nie stoi na przeszkodzie Stronom Umawiającym się, aby nawet i do tych sporów zastosowały procedurę koncyliacyjną, ustanowioną przez niniejszy Traktat.

Postanowienia niniejszego Traktatu nie stosują się również do spraw, dotyczących statutu terytorjalnego Stron Umawiających się.

Do wszelkiego sporu, podlegającego rozstrzygnięciu w sposób wyżej wskazany, będzie zastosowana procedura koncyliacyjna, o ile Strony nie zgodzą się poddać go natychmiast arbitrażowi.

W razie, gdyby procedura koncyliacyjna, przewidziana przez niniejszy Traktat, nie osiągnęła celu, spór będzie poddany pod arbitraż, jeżeli jedna ze Stron tego zażąda.

Art. 2.

W sprawach, które, zgodnie z ustawodawstwem wewnętrznym jednej ze Stron, należą do kompetencji krajowych władz sądowych, Strona ta będzie mogła sprzeciwić się zastosowaniu do nich postępowania koncyliacyjnego lub arbitrażowego, zanim kompetentna krajowa władza sądowa nie wypowie się ostatecznie, wyjąwszy wypadek odmówienia sprawiedliwości.

Żądanie koncyliacji winno w tym wypadku być zgłoszone najpóźniej po upływie roku od daty wydania wyroku ostatecznego.

Art. 3.

W ciągu sześciu miesięcy od daty wymiany dokumentów ratyfikacyjnych niniejszego Traktatu, Strony Umawiające się ustanowią Stałą Komisję Koncyliacyjną, złożoną z pięciu członków.

Każda Strona wyznacza dwóch członków: jednego z pośród swych obywateli, drugiego z pośród przynależnych Państwa trzeciego. Ten ostatni nie może ani zamieszkiwać na terytorjum Strony, która go zamianowała, ani pozostawać u niej na służbie.

Przewodniczącemu Komisji zamianują obie Strony za wspólną zgodą naprzeciąg lat pięciu z pomiędzy przynależnych jednego z Państw trzecich. W braku zgody pomiędzy Stronami, będzie on, na żądanie Stron, wyznaczony przez Prezydenta Szwajcarskiej Rady Związkowej, o ile ten przystanie na to.

Art. 4.

W razie śmierci lub ustąpienia jednego z członków Komisji Koncyliacyjnej należy dać mu zastępcę na pozostały okres jego mandatu w ciągu następnych trzech miesięcy, o ile będzie to możliwe, a w każdym razie zaraz, jak tylko jakiś spór będzie przedłożony Komisji.

W razie, gdyby z powodu choroby lub innej okoliczności jeden z członków Komisji Koncyliacyjnej nie mógł chwilowo brać udziału w pracach Komisji, Strona, która go mianowała, wyznaczy zastępcę, który będzie czasowo zasiadał za niego.

Funkcje Przewodniczącego ustają z chwilą upływu jego mandatu. Strony mogą wszakże, za wspólną zgodą, przedłużyć jego mandat na nowy okres pięcioletni.

entre les Parties Contractantes. Toutefois rien n'empêche les Parties Contractantes d'appliquer même pour ces différends la procédure de conciliation établie par le présent Traité.

Les dispositions du présent Traité ne s'appliquent pas en outre aux questions concernant le Statut territorial des Parties Contractantes.

Tout différend susceptible d'être réglé de la manière indiquée ci-dessus sera soumis à la procédure de conciliation, à moins que les Parties ne conviennent de le soumettre immédiatement à l'arbitrage.

Au cas où la procédure de conciliation prévue par le présent Traité n'aboutirait pas, le différend sera soumis à l'arbitrage, si l'une des Parties le demande.

Article 2.

Dans les questions qui, selon la législation interne de l'une des Parties, sont du ressort des autorités judiciaires nationales, cette Partie pourra s'opposer à ce qu'elles soient soumises à une procédure de conciliation ou d'arbitrage, avant que la juridiction nationale compétente se soit prononcée définitivement, sauf le cas de déni de justice.

La demande de conciliation devra, dans ce cas, être formée une année au plus tard à compter du jugement définitif.

Article 3.

Dans les six mois qui suivront l'échange des ratifications du présent Traité, les Parties Contractantes institueront une Commission permanente de Conciliation, composée de cinq membres.

Chaque Partie désignera deux membres: l'un parmi ses propres nationaux, l'autre parmi les ressortissants d'un État tiers. Ce dernier ne doit ni avoir son domicile sur le territoire de la Partie qui l'a nommé, ni se trouver à son service.

Les deux Parties désigneront pour la durée de cinq ans d'un commun accord le Président de la Commission parmi les ressortissants d'un État tiers. A défaut d'entente entre les Parties, il sera désigné, à la requête des Parties, par le Président du Conseil Fédéral Suisse, s'il y consent.

Article 4.

En cas de décès ou de retraite de l'un des membres de la Commission de Conciliation, il devra être pourvu à son remplacement, si possible dans les trois mois qui suivront, et, en tout cas, aussitôt qu'un différend aura été soumis à la Commission.

Au cas, où l'un des membres de la Commission de Conciliation serait momentanément empêché de prendre part aux travaux de la Commission par suite de maladie ou de toute autre circonstance, la Partie qui l'a nommé désignera un suppléant qui siégera temporairement à sa place.

Les fonctions du Président cessent à la fin de son mandat. Toutefois les deux Parties, d'un commun accord, peuvent renouveler son mandat pour une nouvelle période de cinq ans.

Dopóki postępowanie nie jest wszczęte przed Komisją, każdej Stronie przysługuje prawo odwołania członków przez nią mianowanych; w tym wypadku członek wyłączony będzie bez zwłoki zastąpiony przez innego.

Art. 5.

W ciągu piętnastu dni od daty, gdy jedna ze Stron Umawiających się wyniesie spór przed Komisję Koncyljacyjną, każda ze Stron będzie mogła, dla zbadania tego sporu, zastąpić wyznaczonego przez siebie członka narodowego przez osobę, posładającą w danej dziedzinie specjalną znajomość rzeczy.

Strona, któraby zechciała skorzystać z tego prawa, winna zawiadomić o tem natychmiast drugą Stronę; w tym wypadku ta ostatnia będzie miała możność skorzystania z takiego samego prawa w ciągu piętnastu dni od daty otrzymania przez nią tego powiadomienia.

Art. 6.

Komisja Koncyljacyjna będzie miała za zadanie ułatwić rozstrzygnięcie sporu, wyjaśniając, zapomocą bezstronnego i sumiennego badania, stan faktyczny oraz podając wnioski co do sposobu załatwiania sporu, zgodnie z postanowieniami artykułu 12 niniejszego Traktatu.

Sprawę wytacza się przed Komisję drogą podania, złożonego na ręce jej Przewodniczącego przez jedną ze Stron Umawiających się.

Strona przeciwna winna być jednocześnie powiadomiona o złożeniu tego podania przez Stronę, która będzie się domagała wszczęcia postępowania koncyljacyjnego.

Art. 7.

O ile Strony inaczej się nie ułożą, Komisja Koncyljacyjna będzie się zbierała w miejscu, wyznaczonym przez jej Przewodniczącego.

Art. 8.

Postępowanie przed Komisją Koncyljacyjną będzie kontradiktoryjne.

Komisja sama ustali procedurę, uwzględniając postanowienia zawarte w Tytule III Konwencji Hańskiej z 18 października 1907 r. dla pokojowego załatwiania sporów międzynarodowych, o ile nie zapadnie jednomyślna uchwała przeciwna.

Obrady Komisji będą się toczyły przy drzwiach zamkniętych, chyba, że Komisja, za zgodą Stron, postanowi inaczej.

Art. 9.

Stronom Umawiającym się przysługuje prawo mianowania przy Komisji specjalnych agentów, którzy będą zarazem pośrednikami pomiędzy nimi a Komisją.

Art. 10.

O ile Traktat niniejszy inaczej nie stanowi, orzeczenia Komisji Koncyljacyjnej będą zapadały większością głosów. Każdy członek będzie posiadał jeden głos. Jeżeli nie wszyscy członkowie są obecni, w razie równości głosów głos Przewodniczącego przeważa.

Tant que la procédure n'est pas engagée devant la Commission, chacune des Parties Contractantes a le droit de révoquer les membres nommés par Elle; dans ce cas le membre éliminé sera remplacé sans retard.

Art. 5.

Dans un délai de quinze jours à partir de la date où l'une des Parties Contractantes aura porté un différend devant la Commission de Conciliation, chacune des Parties pourra, pour l'examen de ce différend, remplacer le membre national, désigné par Elle, par une personne possédant une compétence spéciale dans la matière.

La Partie qui voudrait user de ce droit, en avertira immédiatement l'autre Partie, celle-ci aura, dans ce cas, la faculté d'user du même droit dans un délai de quinze jours à partir de la date où l'avertissement lui sera parvenu.

Art. 6.

La Commission de Conciliation aura pour tâche de faciliter la solution du différend en éclaircissant, par un examen impartial et consciencieux, les questions de fait et en formulant des propositions en vue du règlement du litige, conformément aux dispositions de l'article 12 du présent Traité.

La Commission sera saisie sur requête adressée à son Président par l'une des Parties Contractantes.

Notification de cette requête sera faite, en même temps, à la Partie adverse par la Partie qui demandera l'ouverture de la procédure de conciliation.

Art. 7.

La Commission de Conciliation se réunira, sauf accord contraire, au lieu désigné par son Président.

Art. 8.

La procédure devant la Commission de Conciliation sera contradictoire. La Commission règlera elle-même la procédure, en tenant compte, sauf décision contraire prise à l'unanimité, des dispositions contenues au Titre III de la Convention de la Haye du 18 Octobre 1907 pour le règlement pacifique des conflits internationaux.

Les délibérations de la Commission auront lieu à huis clos, à moins que la Commission, d'accord avec les Parties, n'en décide autrement.

Art. 9.

Les Parties Contractantes ont le droit de nommer auprès de la Commission des agents spéciaux qui serviront en même temps d'intermédiaires entre Elles et la Commission.

Art. 10.

Sauf dispositions contraires du présent Traité, les décisions de la Commission de Conciliation seront prises à la majorité des voix. Chaque membre disposera d'une voix. Si tous les membres ne sont pas présents, la voix du président sera décisive en cas de partage.

Komisja będzie mogła orzekać prawomocnie tylko wtedy, gdy wszyscy jej członkowie zostali w sposób należyty zwołani, to znaczy, gdy wezwanie zostało im prawidłowo doręczone, a także gdy są obecni Przewodniczący i co najmniej dwóch innych członków.

Art. 11.

Strony Umawiające się będą dostarczały Komisji Koncyljacyjnej wszelkich użytecznych informacji oraz będą jej ułatwiały pod każdym względem wykonanie jej zadania.

Art. 12.

Komisja Koncyljacyjna złoży swoje sprawozdanie w ciągu sześciu miesięcy od dnia swego pierwszego zgromadzenia się, o ile Strony Umawiające się za wspólnym porozumieniem nie postanowią terminu tego skrócić lub przedłużyć.

Gdy okoliczności pozwolą na to, sprawozdanie będzie zawierało projekt załatwienia sporu.

Zdanie umotywowane członków, którzy pozostali w mniejszości, będzie zamieszczone w sprawozdaniu.

Egzemplarz sprawozdania, podpisany przez Przewodniczącego, będzie wręczony każdej stronie.

Sprawozdanie Komisji, ani pod względem przedstawienia stanu faktycznego, ani pod względem motywów prawnych, nie będzie miało charakteru wyroku sądu rozjemczego lub orzeczenia sądowego.

Art. 13.

Strony podadzą sobie wzajemnie do wiadomości, jak również do wiadomości Przewodniczącego Komisji Koncyljacyjnej, w terminie właściwym, nie dłuższym jednak, niż trzy miesiące, czy przyjmują wnioski i propozycje, zawarte w sprawozdaniu.

Rzeczą Stron jest zdecydować za wspólną zgodą, czy sprawozdanie Komisji winno być ogłoszone.

Art. 14.

Podczas przebiegu faktycznego postępowania koncyljacyjnego Przewodniczący i członkowie Komisji będą otrzymywali wynagrodzenie, którego wysokość ustala pomiędzy sobą Strony Umawiające się.

Każda Strona będzie ponosiła swoje własne koszty oraz równą część kosztów Komisji.

Art. 15.

W razie, gdyby w terminie podanym w ustępie pierwszym artykułu 12 niniejszego Traktatu, Komisji Koncyljacyjnej nie udało się ułożyć propozycji, dotyczącej załatwienia sporu;

w razie, gdyby jedna ze Stron Umawiających się lub obie nie przyjęły wniosków sprawozdania Komisji Koncyljacyjnej i zawartych w niem propozycji i

w razie, gdyby w terminie, podanym w ustępie pierwszym artykułu 13 niniejszego Traktatu, nie wypowiedziały się one co do tego, czy przyjmują wnioski sprawozdania i zawarte w niem propozycje,

La Commission ne pourra prendre des décisions valables que si tous les membres ont été dûment convoqués, c'est-à-dire, si la convocation leur a été régulièrement remise et si le Président et au moins deux autres membres sont présents.

Art. 11.

Les Parties Contractantes fourniront à la Commission de Conciliation toutes les informations utiles et lui faciliteront, à tous égards, l'accomplissement de sa tâche.

Art. 12.

La Commission de Conciliation présentera son rapport dans les six mois à compter du jour de sa première réunion, à moins que les Parties Contractantes ne décident, d'un commun accord, d'abrèger ou de proroger ce délai.

Le rapport comportera, s'il y a lieu, un projet de règlement du différend.

L'avis motivé des membres restés en minorité sera consigné dans le rapport.

Un exemplaire du rapport, signé par le Président, sera remis à chacune des Parties.

Le rapport de la Commission n'aura, ni en ce qui concerne l'exposé des faits, ni en ce qui concerne les considérations juridiques, le caractère d'une sentence arbitrale ou judiciaire.

Art. 13.

Les Parties porteront à leur connaissance réciproque, ainsi qu'à la connaissance du Président de la Commission de Conciliation, dans un délai raisonnable, n'excédant toutefois pas la durée de trois mois, si Elles acceptent les conclusions du rapport et les propositions qui y sont contenues.

Il appartient aux Parties de décider d'un commun accord, si le rapport de la Commission doit être publié.

Art. 14.

Pendant la durée effective de la procédure de conciliation le Président et les membres de la Commission toucheront une indemnité dont le montant sera arrêté entre les Parties Contractantes.

Chaque Partie supportera ses propres frais et une partie égale des frais de la Commission.

Art. 15.

Au cas, où la Commission de Conciliation n'aboutirait pas à la rédaction d'une proposition relative au règlement du différend dans le délai visé à l'article 12 al. 1 du présent Traité;

au cas, où l'une des Parties Contractantes, ou toutes les deux, n'adopteraient pas les conclusions du rapport de la Commission de Conciliation et les propositions qui y sont contenues;

au cas, où Elles ne se prononceraient pas dans le délai visé à l'art. 13 al. 1 du présent Traité qu'Elles adoptent les conclusions du rapport et les propositions qui y sont contenues;

spór będzie poddany arbitrażowi, a Trybunał Arbitrażowy będzie ustanowiony na mocy porozumienia się Stron Umawiających się.

O ile w ciągu trzech miesięcy od dnia, gdy jedna ze Stron zgłosi drugiej żądanie arbitrażu, Trybunał Arbitrażowy nie zostanie ustanowiony za zgodą Stron, postąpi się w sposób następujący:

każda ze Stron zamianuje dwóch arbitrów, z których jeden winien być wybrany z listy członków Stałego Sądu Rozjemczego z wyłączeniem jej własnych obywateli. Arbitrzy w ten sposób wyznaczeni wybiorą wspólnie Przewodniczącego Trybuła. W razie równości głosów, wybór Przewodniczącego będzie powierzony, na prośbę Stron, Prezydentowi Szwajcarskiej Rady Związkowej, o ile ten przystanie na to.

Art. 16.

W razie dojścia do arbitrażu pomiędzy niemi, Strony Umawiające się zobowiązują się zawrzeć, w ciągu trzech miesięcy od dnia, w którym jedna ze Stron zgłosiła drugiej żądanie arbitrażu, specjalną umowę kompromisową, określającą wyraźnie przedmiot sporu, warunki procedury i specjalne kompetencje Trybunału, jak również wszelkie inne warunki, pomiędzy niemi umówione.

W braku odmiennych klauzul kompromisowych, zastosują się one we wszystkim, co dotyczy postępowania arbitrażowego, do przepisów, ustanowionych przez Konwencję, podpisaną w Hadze dnia 18 października 1907 r. o pokojowym załatwianiu sporów międzynarodowych.

Art. 17.

Rozumie się, że zobowiązania, zaciągnięte przez Strony Umawiające się na mocy niniejszej Konwencji, w niczem nie uchybiają ich możliwości poddania, za wspólną zgodą, sporu, któryby mógł powstać pomiędzy niemi, pod rozstrzygnięcie Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej w Hadze.

Art. 18.

Postanowienia dwóch ostatnich ustępów artykułu 15, jako też postanowienia artykułu 16 będą stosowane również i wtedy, gdy, na mocy ustępu 4 artykułu 1, spór będzie natychmiast oddany pod arbitraż.

Art. 19.

Jeżeli Trybunał Arbitrażowy lub Stały Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej zostaną powołane do rozstrzygnięcia wyniesionego przed nich sporu, i o ile Strony nie postanowią inaczej, będą one stosowały:

1) konwencje międzynarodowe, bądź ogólne, bądź specjalne, które ustalają normy, wyraźnie uznane przez Państwa będące w sporze;

2) zwyczaj międzynarodowy, jako dowód, że ogólnie uznany sposób postępowania jest prawem;

3) zasady ogólne prawa, uznane przez narody cywilizowane;

4) z zastrzeżeniem postanowienia art. 59 Statutu Stałego Trybunału, orzeczenia sądowe i doktrynę, głoszoną przez publicystów najbardziej kompetentnych, jako środek pomocniczy do ustalenia norm prawnych.

Le différend sera soumis à l'arbitrage et le tribunal d'arbitrage sera établi par l'accord des Parties Contractantes.

À défaut de constitution du tribunal par l'accord des Parties dans un délai de trois mois à compter du jour, où l'une des Parties aura adressé à l'autre la demande d'arbitrage, il sera procédé de la manière suivante;

chaque Partie nommera deux arbitres dont l'un devra être sur la liste des membres de la Cour permanente d'arbitrage et choisi à l'exclusion de ses propres nationaux. Les arbitres ainsi désignés choisiront ensemble le Président du tribunal. En cas de partage des voix, le choix du Président sera confié, à la requête des Parties, au Président du Conseil Fédéral Suisse, s'il y consent.

Art. 16.

Lorsqu'il y aura lieu à un arbitrage entre Elles, les Parties Contractantes s'engagent à conclure, dans un délai de trois mois à compter du jour, où l'une des Parties aura adressé à l'autre la demande d'arbitrage, un compromis spécial, déterminant l'objet du différend, les modalités de la procédure et les compétences particulières du Tribunal, ainsi que toutes autres conditions arrêtées entre Elles.

À défaut de clauses compromissaires contraires, Elles se conformeront pour tout ce qui concerne la procédure arbitrale aux dispositions établies par la Convention signée à La Haye le 18 Octobre 1907 pour le règlement pacifique des conflits internationaux.

Art. 17.

Il est entendu que les obligations assumées par les Parties Contractantes en vertu de la présente Convention n'entravent aucunement leur faculté de soumettre, d'un commun accord, un différend qui aurait pu surgir entre Elles, à la Cour permanente de Justice Internationale à La Haye.

Art. 18.

Les dispositions des deux derniers alinéas de l'art. 15, ainsi que celles de l'art. 16, seront également appliquées, lorsque, en vertu de l'art. 1 al. 4, le différend sera soumis immédiatement à l'arbitrage.

Art. 19.

Lorsque le Tribunal d'arbitrage ou la Cour permanente de Justice Internationale sont appelés à décider sur un différend soumis à eux, ils appliqueront, sauf accord contraire des Parties:

1. les conventions internationales, soit générales, soit spéciales, établissant des règles expressément reconnues par les États en litige;

2. la coutume internationale comme preuve d'une pratique générale acceptée comme étant le droit;

3. les principes généraux de droit reconnus par les nations civilisées;

4. sous réserve de la disposition de l'article 59 du Statut de la Cour Permanente, les décisions judiciaires et la doctrine des publicistes les plus qualifiés, comme moyen auxiliaire de détermination des règles de droit.

Art. 20.

Postanowienia art. 14 będą stosowane odpowiednio i do Trybunału Arbitrażowego.

Art. 21.

Wyrok Sądu Rozjemczego, jak również orzeczenie Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej, ma moc obowiązującą i winien być wykonany przez strony z dobrą wiarą.

Gdyby, wszakże, wyrok ten stwierdził, że orzeczenie jakiejś instancji sądowej lub wszelkiej innej władzy, zależnej od jednej ze Stron Umawiających się, jest w całości lub częściowo przeciwne powszechnie uznanemu prawu międzynarodowemu, a gdyby prawo wewnętrzne tej Strony nie pozwalało lub pozwalało tylko niezupełnie na uchylene w drodze administracyjnej skutków orzeczenia, o którym mowa, Strona poszkodowana otrzyma słuszne zadosyćuczynienie w innej dziedzinie.

W razie sporu co do znaczenia lub doniosłości wyroku, Trybunałowi, który go wydał, przysługuje prawo interpretowania go na żądanie każdej ze Stron.

Art. 22.

W ciągu trwania postępowania concylijacyjnego lub arbitrażowego Strony Umawiające się powstrzymają się od wszelkich kroków, któreby mogły odbić się w sposób szkodliwy na przyjęciu propozycji Komisji Concyljacyjnej lub na wykonaniu wyroku Sądu Rozjemczego.

Art. 23.

Rozumie się, że Traktat niniejszy w niczem nie zmienia zobowiązań Państw podpisujących, opartych na Protokole o załatwianiu pokojowem sporów międzynarodowych, przyjętem w Genewie dnia 2 października 1924 r.

Art. 24.

Wszelki spór, dotyczący interpretacji niniejszego Traktatu, będzie oddany do Stałego Trybunału Sprawiedliwości Międzynarodowej.

Art. 25.

Traktat niniejszy będzie ratyfikowany możliwie najprędzej, i dokumenty ratyfikacyjne będą wymienione w Pradze.

Wejdzie on w życie trzydziestego dnia po wymianie ratyfikacyjnej i pozostanie w mocy przez pięć lat.

Jeżeli, na sześć miesięcy przed upływem tego terminu, nie zostanie on wymówiony, będzie się uważało, że został on przedłużony na nowy okres pięcioletni i tak dalej w dalszym ciągu.

Na dowód czego Pełnomocnicy podpisali niniejszy Traktat i przyłożyli na nim swe pieczęcie.

Sporządzono w Warszawie, w dwóch egzemplarzach, dnia 23 kwietnia 1925 r.

L. S. (—) Al. Skrzyński

L. S. (—) Dr. Edvard Beneš

Art. 20.

Les dispositions de l'art. 14 seront appliquées respectivement au Tribunal d'arbitrage.

Art. 21.

La sentence arbitrale, de même que la sentence de la Cour Permanente de Justice Internationale, est obligatoire et doit être exécutée de bonne foi par les Parties.

Si, toutefois, la sentence établissait qu'une décision d'une instance judiciaire ou de toute autre autorité relevant de l'une des Parties Contractantes se trouve entièrement ou partiellement en opposition avec une règle du droit international universellement reconnue, et si le droit interne de cette Partie ne permettait d'effacer ou de n'effacer qu'imparfaitement par voie administrative les conséquences de la décision dont il s'agit, il sera accordé à la Partie lésée une satisfaction équitable d'un autre ordre.

En cas de contestation sur le sens ou la portée de la sentence, il appartient au Tribunal qui l'a rendue de l'interpréter à la demande de chacune des Parties.

Art. 22.

Pendant la procédure de Conciliation ou d'arbitrage les Parties Contractantes s'abstiendront de tout acte pouvant avoir une répercussion préjudiciable sur l'acceptation des propositions de la Commission de Conciliation ou sur l'exécution de la sentence arbitrale.

Art. 23.

Il est entendu que le présent Traité n'apportera aucune modification aux obligations des États signataires, fondées sur le Protocole pour le règlement pacifique des différends internationaux, adopté à Genève le 2 Octobre 1924.

Art. 24.

Tout différend relatif à l'interprétation du présent Traité sera soumis à la Cour Permanente de Justice internationale.

Art. 25.

Le présent Traité sera ratifié aussitôt que faire se pourra, et les instruments de ratification en seront échangés à Prague.

Il entrera en vigueur le trentième jour après l'échange des ratifications et aura une durée de cinq ans.

S'il n'est pas dénoncé six mois avant son échéance, il sera censé d'être renouvelé pour une nouvelle période de cinq ans et ainsi de suite.

En foi de quoi les Plénipotentiaires ont signé le présent Traité et y ont apposé leurs cachets.

Fait à Varsovie, en double exemplaire, le 23 Avril 1925.

L. S. (—) Al. Skrzyński

L. S. (—) Dr. Edvard Beneš

Protokół końcowy.

1. Powołując się na ustęp trzeci artykułu pierwszego, Strony Umawiające się są zgodne co do tego, że różnice zdań, któreby mogły wyniknąć w sprawie potrzeby jakichbądź zmian w ich statucie terytorjalnym, nie stanowią sporu, któryby mógł być załatwiony w inny sposób, aniżeli przez układ, swobodnie pomiędzy Niemi zawarty, i że, wskutek tego, nie przewiduje się żadnego organu, któryby posiadał kompetencję do zajmowania się powyższymi nieporozumieniami.

2. Jeżeli postępowanie koncyliacyjne lub arbitrażowe, w myśl niniejszego Traktatu, jest już w biegu w dniu, gdy Traktat ten straci moc obowiązującą, postępowanie to będzie prowadzone dalej, zgodnie z postanowieniami niniejszego Traktatu lub wszelkiego innego Traktatu, którym Strony zastąpiłyby Traktat niniejszy.

3. Protokół niniejszy stanowi część składową Traktatu Koncyliacyjnego i Arbitrażowego, podpisanego tego samego dnia.

W Warszawie, dnia 23 kwietnia 1925 r.

(L. S.) (—) Al. Skrzyński.

(L. S.) (—) Dr. Edward Beneš

Zaznajomiwszy się z powyższym Traktatem, uznaliśmy go i uznajemy za słuszny zarówno w całości, jak i każde z zawartych w nim postanowień; oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i zatwierdzony i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywany.

Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzone pieczęcią Rzeczypospolitej.

W Warszawie, dnia 15 września 1925 roku.

(—) Stanisław Wojciechowski

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej

Prezes Rady Ministrów:

(—) Władysław Grabski

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) Al. Skrzyński

Protocole final.

1. En se référant à l'article premier, alinéa trois, les Hautes Parties Contractantes sont d'accord que les divergences d'opinion, qui pourraient s'élever sur l'opportunité d'une modification quelconque de leur statut territorial, ne constituent pas un différend susceptible d'être réglé par un autre moyen que par un accord librement consenti entre Elles, et que, par conséquent, il n'est pas à prévoir un organe quelconque compétent de s'occuper desdites divergences.

2. Si une procédure de conciliation ou d'arbitrage, en vertu du présent Traité, se trouve engagée au jour, où il cesse d'être en vigueur, cette procédure sera continuée conformément aux dispositions dudit Traité ou de tout autre traité par lequel les Hautes Parties Contractantes auraient remplacé le présent Traité.

3. Le présent Protocole fait partie intégrante du Traité de Conciliation et d'Arbitrage signé le même jour.

A Varsovie, le 23 Avril 1925.

(L. S.) (—) Al. Skrzyński

(L. S.) (—) Dr. Edvard Beneš

Après avoir vu et examiné ledit Traité, Nous l'avons approuvé et approuvons en toutes et chacune des dispositions qui y sont contenues; déclarons qu'il est accepté, ratifié et confirmé, et promettons qu'il sera inviolablement observé.

En Foi de Quoi Nous avons donné les présentes Lettres, revêtues du Sceau de la République.

A Varsovie, le 28 septembre 1925.

(—) Stanisław Wojciechowski

Par le Président de la République

Le Président du Conseil des Ministres:

(—) Władysław Grabski

Le Ministre des Affaires Étrangères.

(—) Al. Skrzyński

284.

Oświadczenie rządowe

z dnia 26 kwietnia 1926 r.

w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych Traktatu Koncyliacyjnego i Arbitrażowego pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeskosłowacką, podpisanego w Warszawie dnia 23 kwietnia 1925 roku.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w wykonaniu art. 25 Traktatu Koncyliacyjnego i Arbitrażowego pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeskosłowacką, podpisanego w Warszawie dnia 23 kwietnia 1925 r., dokumenty ratyfikacyjne powyższego Traktatu wymienione zostały w Pradze dnia 14 kwietnia 1926 r., i że wchodzi on w życie trzydziestego dnia po dacie tej wymiany.

Minister Spraw Zagranicznych: Al. Skrzyński